

ศาลลูกศร

หรือศาลหลักเมืองของจังหวัดลพบุรี

ศาลลูกศร^{๕๕} ตั้งอยู่ริมถนนพระราม หรืออยู่ตรงทาง
ที่จะลงไปตลาดล่างหรือตลาดเทศบาลนั่นเอง ถ้าหากเดิน
ทางตามถนนวิชาเยนทร์ จากศาลพระกาลไปทางตะวันตก
แล้ว จะผ่านบ้านวิชาเยนทร์ทางขวามือ แล้วเลยไปอีกจน
สุดถนนก็เลี้ยวขวาไปตามถนนพระรามจะพบศาลลูกศร^{๕๖} อยู่
ทางขวามือ สภาพปัจจุบัน^{๕๗} ไม่มีตัวศาลอยู่หลังหนึ่ง สร้าง
แบบศาลเจ้าจีน และมีภาษาจีนติดอยู่หลายแห่ง ศาล
หลังใหม่^{๕๘} สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ และคงจะซ่อมแซม
กันเรื่อยมา จึงดูใหม่อยู่เสมอ ที่หน้าศาลก่อเป็นบ่อน้ำ
ขนาดย่อม ๆ มีน้ำขังอยู่เต็มเปี่ยมทีเดียว กลางบ่อนี้มีหิน
สี่เหลี่ยมก้อนใหญ่^{๕๙} แขน้อยอยู่ตลอดปีไม่มีขาด หินก้อนนี้แหละ
ที่ชาวลพบุรีบอกว่าเป็นศรพระราม แต่ทางโบราณคดี
เข้าใจกันว่าแท่งหิน^{๖๐} นี้คือหลักเมือง บ้างก็ว่าศาล^{๖๑} นี้เป็นศาล
เจ้าพ่อหลักเมืองแต่โบราณ สำหรับแท่งหิน^{๖๒} ที่ว่าเป็นศร
พระรามหรือหลักเมือง^{๖๓} นั้น ปัจจุบัน^{๖๔} ปรากฏรูปร่างเหมือน

ก่อนหินธรรมชาติ เพราะมีคนมาสกัดเอาไปเป็นของ
ศักดิ์สิทธิ์กันเสียมาก

สำหรับเรื่องที่ชาวลพบุรีเชื่อกันว่า แท่งหินที่เซ่น้ำ
อยู่นั้นเป็นศรพระราม ก็เนื่องจากเชื่อตามตำนานเรื่อง
รามเกียรติ์ตอนหนึ่ง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

เมื่อครั้งที่พระรามทรงมีชัยชนะเหนือทศกัณฐ์อย่าง
เด็ดขาดแล้ว พระองค์ก็ได้ปูนบำเหน็จรางวัลให้แก่บรรดา
แม่ทัพนายกองโดยถ้วนทั่วหน้า สำหรับหนุมานทหารเอก
นั้น พระรามทรงเห็นว่าเหนื่อยมากมีความชอบก็มาก มี
ความผิดก็ไม่ใช่บ่อย ถึงกระนั้นก็ยังทรงเอ็นดูและโปรด-
ปรานเป็นพิเศษยิ่งกว่าแม่ทัพนายกองอื่น ๆ ทำนองว่า
พระรามจะแก่งัดหนุมานผู้มีฤทธิ์ ฉะนั้น การพระราชทาน
บำเหน็จรางวัล และประทานเมืองจึงเป็นไปโดยวิธีที่
พิศดาร กล่าวคือ ทรงรับสั่งกับหนุมานว่า “เจ้าลิงเผือก
เจ้ามีความชอบในการสงครามหนักหนา ข้าจะประทาน
เมืองให้เจ้า แต่ที่ใดนั้นยังไม่ทราบ ขอแต่เพียงเจ้าเหาะ
ตามศรของข้าที่แผลงไปนี้ก็แล้วกัน เมื่อศรข้าตกที่ใด ที่
นั้นแหละ คือที่ซึ่งข้าประทานให้เจ้า” เมื่อหนุมานรับทราบ
แล้ว พระรามก็แผลงศรไป หนุมานก็เหาะตามกระชั้นชิด

ปรากฏว่าศรของพระรามมาตกลงยังพื้นที่อันเป็นเมือง
 ลพบุรีนี้เอง ศรนี้เมื่อกตกลงปักพื้นดินแล้วหนุมานก็ได้เอา
 ทางกวาดตะล่อมดินเป็นเครื่องหมายไว้ ฉะนั้น พื้นที่เมือง
 ลพบุรีจึงมีสภาพสูงคล้ายเกาะ และศรอันทรงฤทธิ์ของ
 พระราม เมื่อแรกปักค้ำลงสู่พื้นดิน ณ เมืองลพบุรี แล้วก็
 พลันทำให้ดินทั่วบริเวณเมืองร่อนระอุไปด้วยอำนาจแห่งศร
 ของพระราม จนในไม่ช้าความร้อนแรงของศรที่ถ่ายเทลง
 พื้นดิน ทำให้พื้นดินของเมืองลพบุรีสูงเป็นสีขาวอยู่ทั่วไป
 ทั่วทั้งเมือง เชื่อกันมาจนทุกวันนี้ถึงเรื่องดินสีขาวเพราะอำนาจศร
 ของพระราม ดินสีขาวปัจจุบันนี้ของเมืองลพบุรีที่เรารู้จักและ
 เรียกว่าดินสอพอง กลายเป็นสินค้าออกของเมืองลพบุรี
 เรื่องราวยังมีต่อไปอีกว่า เมื่อหนุมานสร้างเมืองลพบุรีเสร็จ
 แล้ว พระรามจึงประทานนามว่า “ลพบุรี” อันหมายถึง
 เมืองพระลพผู้เป็นโอรสพระองค์หนึ่งของพระราม และ
 หนุมานก็นับถือพระลพพระโอรสของพระรามเหมือนกับ
 บิดาของตน

ศรพระรามนี้ เชื่อกันว่าเมื่อปักลงแล้ว ก็จะเป็น
 เสมือนหลักบ้านหลักเมืองของเมืองลพบุรีทีเดียว แต่มีข้อ
 เงื่อนไขว่ ชาวลพบุรีจะต้องหล่อโค่นไว้ด้วยน้ำยาให้แห้ง

ได้ เพราะถ้าพลังเปลวปล่องยให้ศรีไม่มีนำหล่อไว้ศรีจะร้อน
 ชนทันที และจะเกิดเปลวเพลิงขึ้นเผาผลาญบ้านเรือนให้
 วอดวายหมด เหตุนี้ชาวตลาดเมืองลพบุรีจึงพากันอัญเชิญ
 ศรพระราม (หินธรรมดา) เข้าอยู่ในศาล ให้ชื่อว่า "ศาล
 ลูกศร" แล้วสร้างอ่างน้ำแช่ลูกศรไว้ และคอยตักน้ำใส่
 ไม่ยอมให้น้ำแห้งได้ทราบเท่าทุกวันนี้ ความเชื่ออันนี้ทำ
 ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ด้วยกลัวว่าจะเกิดเพลิง-
 ไหม้ลพบุรี แต่อย่างไรก็ตามไฟก็ไหม้ลพบุรีจนได้ เท่าที่
 ทราบมาก็เกิดไฟไหม้ลพบุรีมาแล้วจนถึง ๓ ครั้งด้วยกัน คือ
 เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ครั้งหนึ่ง
 และครั้งสุดท้ายคือเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ไม่ทราบว่า
 เป็นเพราะน้ำในอ่างที่แช่ลูกศรนั้นแห้งหรือเปล่า อย่างไรก็ตาม
 ก็ตามเมื่อไฟไหม้ตลาดลพบุรีครั้งสุดท้ายนี้ ตึกแถวร้านค้า
 อยู่รอบศาลลูกศรถูกไฟไหม้และหักพังกันทั้งนั้น แต่ศาล
 ลูกศรยังอยู่ในสภาพดีทุกประการ ไม่ไหม้และชำรุดหักพัง
 แต่อย่างใดเลย ชาวลพบุรีก็ยังนับถือไปกราบไหว้สักการะ
 อยู่เสมอมา

*